

“Лазарица” разпалваща въображението

Светла Бенева

Колко рядко се случва напоследък човек да попадне на представление, което може да го изненада. Така се случи с мен и с “Лазарица” от Йордан Радичков на ДКТ–Видин, постановка и сценография Яна Цанкова и изпълнители Румен Гаванозов и Олег Еликов. То беше показано в салона на Театър “София”, избрано в афиша на “Зимните театрални вечери” – фестивал, посветен на българската драматургия, реализирана в извънстоличните театри. Фестивалът се проведе за първи път и дано има поддръжници и шанс да продължи да се развива и занапред, за да поражда и други подобни изненади. “Лазарица” предполага въпроси между специалистите дали е куклено, или драматично представление, след като е твор-

ба на куклени актьори, играещи на живо, а не с кукли, въпреки че е в кутията на куклената сцена. Все пак то използва куклен инструментариум и търси прилика с рисуваната приказка като сценична среда, което действително го поставя на неопределената межда между двата вида театър. По-важното за мен е, че “Лазарица” на Яна Цанкова е театрален факт, който осветлява по различен начин драматургичния текст на Радичков и насочва усещанията ни и към други пластове от него. Той е прочетен с възгледането и мисловната възбуда на един съвременен човек, който се тревожи от глобалните проблеми в живота на човешката цивилизация, а не се интересува толкова от собствения свят на индивида като уникалност, което

сме прочитали в голяма част от досегашните постановки.

В сценичния замисъл на “Лазарица”, в център на театралното действие е превърнато гървото, а не човекът. То е сполучливо изобразено и приведено в статус на постоянно живеене от телата на няколко актьора, които успяват да го преоблекат в различен вид, според четирите сезона, а и непрекъснато да подказват, че и то има “човешки” сетива, преживявания и способности. По тази причина Лазар на Румен Гаванозов е вписан в него като част от живата природа. Неговата индивидуалност не е подчертана. Той присъства на гървото не като личност, а като тяло, обгърнато от трептящия живот на гървото. То и всичко около него, както и кучето, са част от многообразните природни форми, които съжителстват в хармония и обвързаност. Хиляди са природните знаци около човека, които му подказват и изискват общуване, братство, обгърнатост. Затова “оживелите” клони обгърщат тялото на човека, на Лазар, хем го приобщават, хем го обезличават като неповторима индивидуалност чрез жестовете на разсъбличането му. По същата логика и паячето от текста на “живо” се спуска към Лазар. Кръговратът на сезоните не отчита остаряването на Лазар, не е диагноза на един отминаващ живот, не е знак за отминаващо време. Внушението в спектакъла е, че Вселената изглежда цялостна и неделима, като бездънно море от енергия, пропиващо всеки предмет и всяко действие. Тя е жива и динамична и човекът, намирайки

Румен Гаванозов
в “Лазарица” от
Йордан Радичков,
ДКТ–Видин,
режисьор
Яна Цанкова

Rumen Gavanozov
in “Lazaritza” by
Jordan Radichkov,
State Puppet
Theatre – Vidin,
directed by Yana
Tzankova

се в нея и като част от нея, е жив и динамичен. Някъде в периферията около дървото – на сцената на преден план, но в миниатюрен вид на плоски куклени изображения и с нескрита гоза ирония – преминават знаците на цивилизацията (пионерчета, влакове, войници и т.н.). Дървото обаче прогълтва да пулсира със своя дълбок, жив и издръжлив корен, а Лазар усеща силата, любовта и познанието на този корен и затова се отказва да слезе на земята, дори и когато кучето е вече мъртво. Той се е почувствал на своето място, истински заигран сред чудесата на Природата, която с любов и мъдрост го приобщава към тайнствата на вселенската общност. Дървото приютява човека, Лазар, със своята мощ, издръжливост и обгръщаща топлина. И не само костенурката, свраката и другите твари ще го населяват целесъобразно от разумна гледна точка, но и Лазар занаят – преоткрил за себе си знаците на целесъобразното съществуване. А това са тънките нишки на душевната щедрост и отвореност в общуването към света, които извисяват смисъла на живота като преживяване, освободено от принудителни социални маски и роли, разтоварено от боклуците, съблазните и затлаче-

ността на цивилизационния устрем. “Когато се откъсне тревичка, цялата Вселена потръпва” – тази мисъл от древните Упанишадни като че ли най-точно ми подсказва онава, което е възбудило създателите на “Лазарица” във Видинския куклен театър – тревога за бъдещето на днешната цивилизация, която жестоко, безчувствено и сякаш безсъзнателно разрушава истинския, природно даден и обусловен смисъл на човешкото съществуване. Не човекът, а природата като част от Вселената е по-силна от него. Лазар, прозрян от Йордан Радичков, както и в спектакъла “Лазарица” на видинска сцена, все още има сетива за нея. Той все още е в състояние да изпита възторг от нея или да се смири в нея – без страх, съжаление и жалост. И това не е резултат на постигнатата мъдрост, а на изблизнало мощно чувство, на проговорил древен код за съхранение на човешкия рог, днес довел себе си до прага на самоунищожението. В известен смисъл актьорът Румен Гаванозов се е “пожертвал” за внушителната идея на представлението. Разголването, разсъбличането му до символ на примитив, на жертва (с препаската отпрег) в библейския смисъл или обвиването на тялото

Сцена от “Лазарица”
“Lazaritza”

му със субпродуктите на днешната цивилизация – найлонови парчета, допълват смислово и на знаково ниво режисьорския прочит на Радичковия текст и не му позволяват вместване и на собствена интерпретация. За сметка на това постигнатият резултат успява да разпали зрителско въображение. И със сигурност – не само моето. ■

“Жажда”-та на Велимир Велев като утоляване на страстта по театър

Петър Змиичаров

Когато гледах постановката “Жажда” на Велимир Велев и неговите студенти от НАТФИЗ, не можех да мисля за нищо. Защото бях напълно подвластен на случващото се на сцената и прикован от натиска на мощните енергийни вълни, които “жаждата” на тези млади хора изтласкваше към мен, от съчетанието на находчиви интелектуални и пластични обрати, от прецизирания минимализъм на мизансцена и костюма и от това как те се балансираха с пресметнатата движенческа “разточителност” (а в друг епизод – пестеливост) и изключително въздействените, макар и също така пестеливи светлинни ефекти и ефектни музикални колажи.

С първата цигара след представлението ме наднаха и първите мисли и асоциации. Сетих се, естествено, за хореографията на Мърс Кънингам и Триша Браун... И за определението, което един критик беше дал на този феномен – “първият нетанцовален балетен идиом”...

Това не е упрек към постановчика, а просто един “грасък с нокът” по културната ми памет, отдавна *зажадняла* за нещо подобно. Нещо, което трудно се поддава на определение като цитираното. Симбиоза между балет, движенчески театър, сценичен бой, пантомима... Чисто безпредметно изкуство, което *опредметява* само със силата на пластиката и жеста